

Sygn. akt IV KK 111/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Marian Buliński (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jolanty Rucińskiej
w sprawie **P. P.**

oskarżonego z art. 291 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 30 września 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego - na
niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 16 września 2015 r.,

**uchyla wyrok Sądu Okręgowego w G. w zaskarżonej części
(pkt 7) i w tym zakresie sprawę przekazuje temu Sądowi do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Aktem oskarżenia z dnia 15 września 2003 r. P. P. został oskarżony o to,
że:

I. w dniu 11 lipca 2003 r. w Z. przy ul. W., dokonał kradzieży samochodu osobowego m-ki Fiat Uno wartości 10.000 zł na szkodę B. D., tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k.,

II. w dniu 6 czerwca 2003 r. w Z. przy ul. P., dokonał kradzieży samochodu osobowego marki Fiat 170 11.000 zł na szkodę J. M., tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k.,

III. w dniu 21 lipca 2003 r. w Z. przy ul. M., dokonał kradzieży samochodu osobowego marki Fiat 170 wartości 6.000 zł na szkodę M. M., tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k. (t. V, k. 824, 960 i 986-988).

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 14 czerwca 2005 r., uniewinnił P. P. od wszystkich zarzuconych mu czynów (t.VI, k.1059).

Wyrok został zaskarżony przez prokuratora na niekorzyść oskarżonego.

W środku odwoławczym oskarżyciel publiczny zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

W uzasadnieniu apelacji skarżący zaakceptował stanowisko sądu co do braku dowodów pozwalających na przyjęcie, że P. P. dokonał zarzuconych mu kradzieży pojazdów, równocześnie jednak nie zgodził się z twierdzeniem, iż zachowanie oskarżonego nie wyczerpało znamion czynów stypizowanych w przepisach art. 291 k.k. lub 292 k.k. (t. VI, k. 1072-1074).

Po rozpoznaniu apelacji, Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 10 stycznia 2006 r., uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania. W pisemnych motywach wyroku sąd odwoławczy zasygnalizował m. in. konieczność dokonania analizy materiału dowodowego pod kątem wyczerpania przez oskarżonego znamion przestępstwa paserstwa (t. VI, k. 1084-1087).

Zarządzeniem z dnia 9 lutego 2006 r., Przewodniczący Wydziału VII Grodzkiego Sądu Rejonowego w Z., działając w trybie art. 337 § 1 k.p.k., zwrócił Prokuratorowi Rejonowemu w Z. wniesiony w przedmiotowej sprawie akt oskarżenia.

Zwrot nastąpił w celu uzupełnienia braków formalnych w terminie 7 dni, poprzez dołączenie postanowienia o wszczęciu śledztwa oraz sporządzenie uzasadnienia aktu oskarżenia, a także wskazanie trybu zwyczajnego jako właściwego do rozpoznania sprawy (t. VI, k. 1089).

Oskarżyciel publiczny nie wniósł zażalenia na powyższe zarządzenie, co stosownie do treści przepisu art. 387 § 3 k.p.k. (w brzmieniu ówczesnie obowiązującym) obligowało go do wniesienia poprawionego lub uzupełnionego aktu oskarżenia w terminie 7 dni.

Prokurator nie dochował wskazanego terminu, jednak okoliczność ta nie pozbawiła skuteczności prawnej czynności podjętych w dalszej fazie postępowania, z uwagi na instrukcyjny charakter przedmiotowego terminu.

W toku dalszego postępowania - w dniu 20 kwietnia 2006 r. - zostało wydane w stosunku do P. P. postanowienie o zmianie zarzutów.

Na mocy tego postanowienia, w oparciu o materiał dowodowy stanowiący uprzednio podstawę oskarżenia w/wymienionemu o trzy przestępstwa z art. 279 § 1 k.k., zarzucono mu popełnienie trzech umyślnych paserstw (t. VI, k. 1091).

Postanowienie zostało ogłoszone P. P. w dniu 16 maja 2016 r. po uprzednim zatrzymaniu go na terenie Wielkiej Brytanii na podstawie Europejskiego Nakazu Aresztowania wydanego przez Sąd Okręgowy w G. w dniu 4 listopada 2013 r., obejmującego także inne czyny, m.in. z art. 310 § k.k., co skutkowało zmianą właściwości rzeczowej sądu (t. VII, k. 1274, 1277-1280).

W dniu 17 czerwca 2014 r. Prokurator Rejonowy w Z. skierował przeciwko

Przemysławowi Piwonii do Sądu Okręgowego w G. akt oskarżenia o to, że:

I. w okresie od 7 do 9 grudnia 1999 w Z., działając czynem ciągłym, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu, dokonał sfalszowania czeków należących do A. i K. K. oznaczonych nr [...], poprzez podrobienie podpisu wystawcy - podpisując się jako „K.”, to jest właściciel rachunku bankowego, zobowiązując bank do zapłaty na rzecz osoby M. P. oraz T. D. wskazanych na czekach kwot, jako osób uprawnionych do otrzymania kwoty czekowej, tj. o przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

II. w dniu 20 lipca 2001 r. w K., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci kredytu w wysokości 1.699 zł na zakup telewizora, zawarł umowę o kredyt ratalny z Bankiem Spółem Spółka Akcyjna (obecnie EURO Bank S.A.) wprowadzając w błąd przedstawiciela pokrzywdzonego banku co do osoby kredytobiorcy oraz z zamiaru wywiązania się z warunków umowy, przy zawarciu której posłużył się dowodem osobistym na dane A. S. [...] oraz przedłożył

podrobioną umowę, podpisaną imieniem i nazwiskiem A. S., mającą istotne znaczenie dla uzyskania kredytu, czym doprowadził Bank Spółem Spółka Akcyjna (obecnie EURO Bank S.A.) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 1.699 zł i strat we wskazanej kwocie, tj. o przestępstwo z art. 275 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

III. w dniu 18 września 2001 r. w K., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci kredytu w wysokości 1.700 zł na zakup wieży „Panasonic”, zawarł umowę na kredyt ratalny z Bankiem Spółem Spółka Akcyjna (obecnie EURO Bank S.A.), wprowadzając w błąd przedstawiciela pokrzywdzonego banku co do osoby kredytobiorcy oraz z zamiaru wywiązania się z warunków umowy, przy zawarciu której posłużył się dowodem osobistym na dane L. M. [...] oraz przedłożył podrobioną umowę, podpisaną imieniem i nazwiskiem L. M., mającą istotne znaczenie dla uzyskania kredytu, czym doprowadził Bank Spółem Spółka Akcyjna (obecnie EURO Bank S.A.) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 1.700 zł i strat we wskazanej kwocie, tj. o przestępstwo z art. 275 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

IV. w okresie pomiędzy 11 lipca 2003 r. do 15 lipca 2003 r. w Z., nabył od nieustalonej osoby samochód osobowy marki Fiat UNO o wartości 10.000 zł, pochodzący z kradzieży dokonanej w dniu 11 lipca 2003 r. w Z. na szkodę B. D., tj. o przestępstwo z art. 291 § 1 k.k.,

V. w okresie pomiędzy 6 czerwca 2003 r. a 13 czerwca 2003 r. w Z., nabył od nieustalonej osoby samochód osobowy marki Fiat Cinquecento o wartości 11.000 zł, pochodzący z kradzieży dokonanej w dniu 6 czerwca 2003 r. w Z. na szkodę J. M., tj. o przestępstwo z art. 291 § 1 k.k.,

VI. w okresie pomiędzy 21 lipca 2003 r. a 4 sierpnia 2003 r. w Z., nabył od nieustalonej osoby samochód osobowy marki Fiat Cinquecento o wartości 6.000 zł, pochodzący z kradzieży dokonanej w dniu 21 lipca 2003 r. w Z. na szkodę M. M., tj. o przestępstwo z art. 291 § 1 k.k. (t. VII, k. 1401-1407).

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 16 września 2015 r., stosując art. 4 § 1 k.k.:

1. uznał oskarżonego P. P. za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie I zarzutów ustalając, iż jest on autorem całości zapisów na awersach wskazanych

tam czeków, na podstawie których bank wypłacił łącznie 6.200 zł i przyjmując, że czyn stanowił wypadek mniejszej wagi w rozumieniu art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 310 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na mocy art. 310 § 1 k.k. i art. 310 § 3 k.k. przy zastosowaniu art. 60 § 1 i § 6 pkt 2 k.k. skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności;

2. nadto uznał go za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie II zarzutów, ustalając dodatkowo, że oskarżony podrobił i przedłożył bankowi również „zaświadczenie o zatrudnieniu i dochodach na nazwisko A. S.” i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

3. na mocy art. 85 i art. 86 § 1 k.k. połączył wyżej orzeczone kary pozbawienia wolności i wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

4. na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem opisanym w punkcie 1, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych A. i K. K. kwoty 6.200 zł solidarnie z ustalonymi osobami, które zrealizowały przestępczo wyżej wymienione чеки;

5. na mocy art. 316 § 1 k.k. orzekł przepadek czeków opisanych w zarzucie I;

6. uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynu opisanego w punkcie III zarzutów;

7. na mocy art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. umorzył postępowanie o czyny opisane w punktach IV – VI.

W zakresie rozstrzygnięć przyjętych w punktach 6 i 7 wyrok Sądu Okręgowego w G. nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 23 września 2015 r., natomiast w części dotyczącej uznania P. P. za winnego popełnienia czynów przypisanych mu w punktach 1 i 2 orzeczenie było przedmiotem apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego (t. X, k. 1878).

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 16 września 2015 r. w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia przyjętego w pkt. 7 orzeczenia na niekorzyść oskarżonego P. P. złożył Minister Sprawiedliwości Prokurator Generalny, zarzucając temuż orzeczeniu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego – art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że uprzednie oskarżenie P. P. o czyny z art. 279 § 1

k.k., co do których nie nastąpiło prawomocne zakończenie postępowania, stanowiło okoliczność wyłączającą możliwość ścigania tego oskarżonego za przestępstwa paserstwa zarzucone mu w granicach tego samego zdarzenia historycznego, co skutkowało niezasadnym umorzeniem postępowania wobec P. P. w zakresie zarzuconych mu czynów z art. 292 § 1 k.k.

W oparciu o to skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania. Na rozprawie przed Sądem Najwyższym prokurator Prokuratury Krajowej poparł złożoną kasację.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Z uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że uprzednie oskarżenie oskarżonego o czyny z art. 279 § 1 k.k. stanowiło przeszkodę do uznania go w oparciu o te same dowody za winnego popełnienia czynów z art. 291 § 1 k.k. Nadto Sąd ten uznał, że w sprawie zaistniał „fakt zamrożenia pierwotnych zarzutów, które były już raz przedmiotem oceny sądów, ale wskutek wadliwego wykorzystania instytucji formalnego zwrotu aktu oskarżenia nie zostały ostatecznie rozpoznane a w ich miejsce pojawiły się nowe zarzuty” i to zdaniem Sądu jest przeszkodą do ich rozpoznania, skutkującą koniecznością umorzenia postępowania (art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.). Na poparcie prezentowanego poglądu Sąd orzekający odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2014 r. (II KK 234/14 Lex Nr 1511136), w którym to orzeczeniu (jego zdaniem) wykluczono możliwość konwersji z art. 279 § 1 k.k. na art. 291 § 1 k.k. oraz do wyroku SN z 30 września 2009 r. I KZP 1/09 – Lex 531 780, który wydano w analogicznej sytuacji zaistnienia podobnych uchybień proceduralnych.

Sąd Okręgowy odwołał się także do złożonych od tego wyroku Sądu Najwyższego zdań odrębnych co finalnie skutkowało przyjęciem jako podstawy umorzenia art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. postulowanej w *votum separatum*.

Zgodzić się należy, że skarżącym, że tezy przywołane przez sąd pierwszej instancji w wyroku Sądu Najwyższego (I KZP 1/09) i zgłoszonych tam zdań odrębnych nie znajdują odniesienia do realiów przedmiotowej sprawy, ponieważ zostały sformułowane na tle odmiennej sytuacji prawnej, w układzie procesowym równoległego procedowania w stosunku do tego samego oskarżonego w sprawach

o wzajemnie wykluczające się zarzuty sformułowane w związku z tym samym zdarzeniem historycznym.

W przedmiotowej sprawie taka sytuacja nie występuje. P. P. najpierw został oskarżony o popełnienie przestępstw określonych w art. 279 § 1 k.k. Wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 14 czerwca 2005 r. wskutek wniesionej apelacji na niekorzyść oskarżonego został uchylony a sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Sprawę tę zwrócono prokuratorowi w trybie art. 337 § 1 k.p.k.

W toku postępowania przygotowawczego prowadzonego przez prokuratora postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2006 r. o zmianie zarzutów, w miejsce zarzutów popełnienia przestępstw określonych w art. 279 § 1 k.k., zarzucono P. P. popełnienie przestępstw określonych w art. 291 § 1 k.k. Jedyne postępowanie dotyczące omawianych zdarzeń historycznych toczyło się w zakresie tych czynów określanych w art. 291 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w G. w swych rozważaniach nie odniósł się do poglądów Sądu Najwyższego dopuszczających (w ramach tożsamości zdarzenia historycznego objętego aktem oskarżenia) możliwość przypisania oskarżonemu przestępstwa paserstwa zamiast zarzuconej kradzieży, kradzieży z włamaniem, czy rozboju, bez zaistnienia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. (por. wyrok SN z dnia 23 września 1994 r., II KRN 173/94 – OSNKW 1995, z.1-2, poz. 9 z aprobowaną glosą J. Satko – Palestra 1995, z. 7-8, s.231 i inne, postanowienie SN z dnia 14 lipca 2011 r., IV KK 139/11 – OSNKW 2011, z. 9, poz. 84 z glosami: A. Zolla i J. Satko – OSP 2012, z. 4, poz. 35, wyrok SN z dnia 15 marca 2012 r. V KK 240/11 – Lex 1157588, postanowienie SN z dnia 25 października 2012 r., IV KK 87/12 Lex 1226759).

W tej sytuacji błędne przekonanie Sądu orzekającego o zaistnieniu ujemnej przesłanki procesowej doprowadziło do bezpodstawnego umorzenia postępowania w omawianym zakresie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd winien procedować mając na uwadze, że przedstawiona w zaskarżonym orzeczeniu ujemna przesłanka procesowa nie zaistniała.

Mając to na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

kc